

collectief
**ALBLASSERWAARD
VIJFHEERENLANDEN**

Beheerpakketten 2023

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer 2023-2028
Alblasserwaard/Vijfheerenlanden

BEHEERPAKKETTEN 2023

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb 2023-2028) is een regeling vanuit provincies, waterschappen en het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Een beheervergoeding is mogelijk voor het minder bemesten van graslanden, het later maaien voor broedende vogels en foeragerende kuikens, enz. Het collectief let erop dat het beheer in de verschillende leefgebieden op elkaar aansluit.

Landelijk zijn er 40 agrarische collectieven, die zijn aangesloten bij BoerenNatuur. In de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden organiseert Collectief Alblasserwaard/Vijfheerenlanden het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Deelnemers zijn automatisch lid. Het collectief is de spil tussen individuele agrariërs en burgers met agrarische grond, die het beheer uitvoeren, en de (provinciale) overheden.

PROVINCIALE REGIE

De regie van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer ligt bij de provincies. In het geval van Collectief Alblasserwaard/Vijfheerenlanden bij de provincies Zuid-Holland en Utrecht. De meest recente natuurbeheerplannen, inclusief de bijbehorende kaarten met de begrenzingen van de leefgebieden en deelgebieden, vindt u [hier](#) (Zuid-Holland) en [hier](#) (Utrecht).

Stem met uw gebiedscoördinator de mogelijkheden af. Wat is er op uw bedrijf binnen welk leefgebied en deelgebied mogelijk? U kunt niet overal elk soort beheer afsluiten, maar soms kunt u een bepaald soort beheer juist in meerdere leefgebieden/deelgebieden afsluiten.

BEHEERVERGOEDING

U ontvangt een vergoeding voor beheer dat u uitvoert op uw agrarische grond en/of voor het beheer van landschapselementen, zoals een bomenrij of poel. Belangrijk hiervoor is dat u uw percelen via [Mijn percelen](#) (bij RVO) registreert en dat u het collectief machtigt voor inzage/raadpleging van uw perceelsgegevens. Het ingetekende beheer op uw percelen moet bovendien volgens RVO-eisen subsidiabel zijn. Een voorwaarde voor deelname is verder dat u zich houdt aan de [conditionaliteiten](#).

WISSELWERKING ECO-ACTIVITEITEN E.A.

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan invloed hebben op de eco-activiteiten van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB), en andersom. Een vergelijkbare

BEHEERPAKKETTEN 2023

wisselwerking is er met ander overheidsbeleid, dat deels nog in ontwikkeling is. Denk aan de verplichte bufferstroken, de nieuwe BGT-grenzen (Basisregistratie Grootchalige Topografie), waarop de gebiedscoördinatoren zoveel mogelijk intekenen, enz. Belangrijk: u bent zelf verantwoordelijk voor de juiste BGT-grenzen.

Kijk voorafgaand aan de intekening goed naar de interactie met de [eco-activiteiten](#). En vul de [simulatietool](#) in om u een idee te vormen van de bijbehorende punten en vergoedingen. Let vooral goed op de overlap van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer met de eco-activiteiten. Vul hiervoor in de [cumulatietabel](#) de beheercodes in die u (tussen haakjes) vindt bij de beheerpakketten in deze brochure.

AANVULLENDE VERPLICHTINGEN

Aanvullende verplichtingen ANLb 2023-2028, nog nader uit te werken:

- enkele kennispunten halen (laagdrempelige cursussen, excursies, workshops e.d.);
- enkele natuurbouwstenen uitvoeren (eenvoudige, laagdrempelige aanleg/beheermaatregelen m.i.v. 2024, zoals een kopslootverruiming en/of slotendriesprong; info volgt t.z.t.).

BEHEERPAKKETTEN 2023

Disclaimer: De vergoedingen voor de beheerpakketten in deze brochure zijn indicatief. Allerlei keuzes en wettelijke verplichtingen, zoals de verplichte bufferstroken, kunnen invloed hebben op de hoogte van de vergoedingen (voor de kruidenrijke of botanische randen bijvoorbeeld). U kunt aan de vergoedingen voor de beheerpakketten in deze brochure dan ook geen rechten ontleen.

U bent zelf verantwoordelijk voor een juiste perceelsregistratie (bij RVO; BGT), en voor een juiste intekening: de gebiedscoördinatoren hebben niet altijd zicht op andere (beheer)maatregelen die u neemt, enz. Is uw perceelsregistratie niet op orde, dan kan dit gevolgen hebben voor de uitbetaling.

BEHEERPAKKETTEN 2023

BEHEERPAKKETTEN 2023

Volgens de provinciale natuurbeheerplannen kunnen extra eisen gelden, bovenop de eisen van de beheerpakketten in deze brochure. Voorbeeld in Zuid-Holland:

- verbod op insecticiden, fungiciden en nematiciden op alle ANLb-beheereenheden, en alleen pleksgewijs gebruik (maximaal 10 procent) van herbiciden op grasland;
- geen bemesting (behalve ruige mest) voorafgaand aan een rustperiode.

Algemeen geldt dat u niet maait bij de merkbare aanwezigheid van weidevogelkuikens op de beheerde percelen. Hiervoor kunt u aanvullend beheer afsluiten. Verder: van binnen naar buiten maaien, en niet 's nachts maaien.

Met ingang van 1 januari 2023 kunt u de beheerpakketten in deze brochure afsluiten, mits ze passen binnen de natuurbeheerplannen, ze ecologisch en landschappelijk gezien doelmatig zijn, en er voldoende budget is. De meest kansrijke locaties krijgen voorrang. Let op: de provincies Utrecht en Zuid-Holland hanteren op meerdere punten verschillende eisen/randvoorwaarden. In beide provincies geldt dat voldoende legselbeheer nodig is, aanvullend op het zwaar beheer.

Bij de uitvoering van het beheer, is de intekening in mijnboerennatuur.nl leidend. Bij een meldingsplicht geldt: niet gemeld, is niet uitbetaald.

BEHEERPAKKETTEN 2023

PLASDRAS

Plasdras is een aantrekkelijk biotoop voor weidevogels om te rusten en te foerageren. Wormen en emelten komen bij een hogere grondwaterstand dichterbij het maaiveld, en zijn daardoor beter bereikbaar voor weidevogels.

Het drassige deel van een plasdras is het meest waardevol. Zorg voor goed (kruidenrijk) beheer om de plasdras heen, voor schuilgelegenheid en voedsel.

plasdras, 1 maart tot 15 juni (3o)

- *plasdraspomp aanzetten op 15 februari, indien geen vorst*
- *plasdraspomp bij droogte eerder aanzetten (aanwezig water vroeg in het seizoen vasthouden, vergemakkelijkt het drassig houden later in het seizoen)*
- *ingetekende oppervlakte volledig drassig houden in de plasdrasperiode*

verlenging plasdrasperiode tot 1 juli

- *na voorafgaand overleg met uw gebiedscoördinator*

BEHEERPAKKETTEN 2023

KRUIDENRIJK GRASLAND

Kruidenrijk grasland is belangrijk voor meerdere doelsoorten. Het draagt bij aan de kwaliteit van weidevogelmozaïeken, en aan een gevarieerde dooradering. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, wat de voedselbeschikbaarheid verhoogt. Door de late maaidatum zijn kruidenrijke graslandpercelen een geschikt toevluchtsoord voor broedende vogels en foeragerende kuikens.

Op kruidenrijke graslanden komen de (inheemse) kruiden in grotere aantallen voor en zijn ze verspreid over het hele perceel. De zode is open en divers van structuur. Dit heeft als voordeel dat kuikens zich goed kunnen voortbewegen. De lijst met indicatorsoorten vindt u [hier](#). Een transect is een willekeurige lijn van 100 meter.

kruidenrijk grasland, 4 indicatorsoorten, rust van 1 april tot 15 juni (5a)

- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*
- *alleen pleksgewijs chemisch onkruid bestrijden (maximaal 10 procent)*
- *gewas elk jaar minimaal 1 keer maaien en afvoeren (niet klepelen)*
- *minimaal 4 indicatorsoorten in transect (niet bemesten, m.u.v. ruige mest)*

kruidenrijk grasland, 8 indicatorsoorten, rust van 1 april tot 15 juni (5l)

- *idem als 5a, maar minimaal 8 indicatorsoorten in transect*
- *beperkt inzetbaar, op bovengemiddeld kruidenrijke percelen*

kruidenrijke rand, 4 indicatorsoorten, 2 tot 6 meter (5h/13c)

- *niet bemesten en geen bagger opbrengen*
- *alleen pleksgewijs chemisch onkruid bestrijden (maximaal 10 procent)*
- *verplichting: gewas eerste maaisnede laten staan (1 meter langs de sloot)*
- *advies: m.i.v. tweede maaisnede gefaseerd maaien (steeds een kwart tot een derde laten staan, t.b.v. van libellen e.d.)*
- *gewas elk jaar minimaal 1 keer maaien en afvoeren (niet klepelen)*
- *minimaal 4 indicatorsoorten in transect*

kruidenrijke rand, 8 indicatorsoorten, 2 tot 6 meter (5i)

- *idem als 5h/13c, maar minimaal 8 indicatorsoorten in transect*
- *beperkt inzetbaar, op bovengemiddeld kruidenrijke randen*

BEHEERPAKKETTEN 2023

GRASLAND MET RUSTPERIODE

Dit pakket biedt rust aan broedende vogels en opgroeiopportunity aan kuikens. Een rustperiode is vooral voor weidevogels van belang, maar het beheer biedt ook schuil- en foerageergelegenheid voor insecten en kleine zoogdieren. Voorweiden is zinvol. Zeker bij productieve graslanden met weinig nesten: het voorkomt een te zwaar gewas aan het eind van de rustperiode, waarin kuikens zich moeilijk kunnen bewegen. Voorweiden kan tot begin mei, waarna de vogels/kuikens rust hebben.

Om te voorkomen dat het gras te zwaar wordt (platliggen en vervilten), wordt afgeraden om voor de rustperiode te bemesten (in Zuid-Holland mag dit niet, m.u.v. ruige mest).

rust van 15 maart tot 22 mei (1w)

- *pilot: bedoeld voor extra mozaïek vroeg in seizoen*
- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*
- *let op: het perceel voor het maaien goed (laten) afzoeken*
- *verlengen rustperiode mogelijk tot 1 of 8 juni*

rust van 1 april tot 1 juni (1a)

- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*
- *let op: het perceel voor het maaien goed (laten) afzoeken*
- *verlengen rustperiode mogelijk tot 8 juni*

rust van 1 april tot 8 juni (1b)

- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*
- *let op: het perceel voor het maaien goed (laten) afzoeken*

voorweiden, rust van 1 mei tot 8 juni (1s)

- *let op: kortere periode, om te zwaar gewas te voorkomen*
- *verplicht voorweiden (niet maaien) voor de rustperiode*
- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*

voorweiden, rust van 8 mei tot 15 juni (1t)

- *let op: kortere periode, om te zwaar gewas te voorkomen*
- *verplicht voorweiden (niet maaien) voor de rustperiode*
- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*

BEHEERPAKKETTEN 2023

EXTENSIEF BEWEID GRASLAND

Extensief beweid grasland is waardevol voor insecten en insectenetende vogels die enige beweidingsdruk kunnen hebben, zoals de Kievit. De mestflatten van het rundvee trekken insecten aan die als voedsel dienen voor volwassen vogels en (oudere) kuikens.

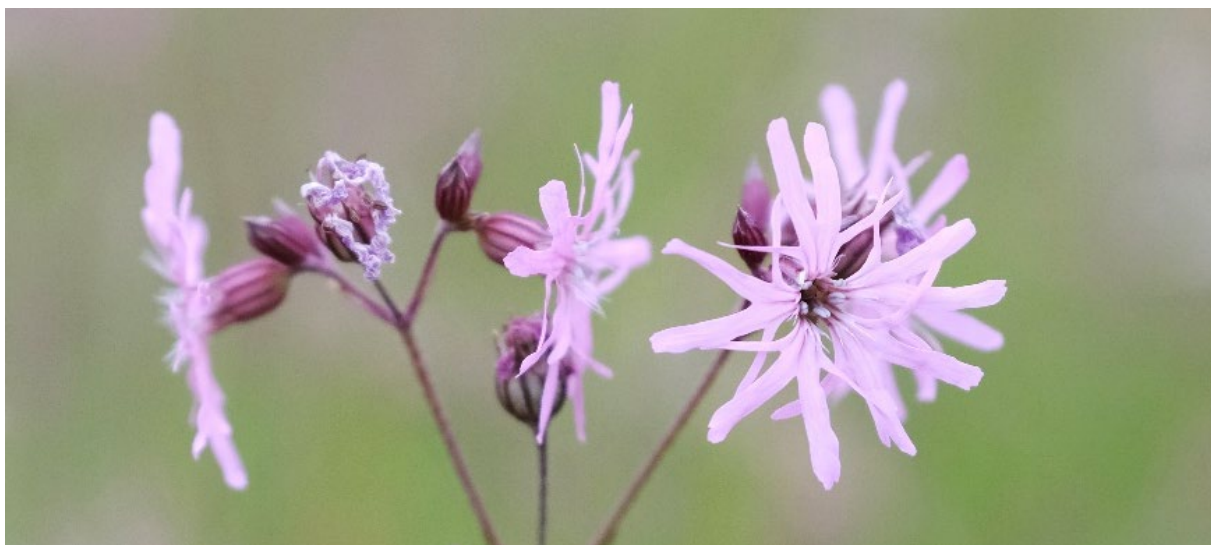
Dit pakket werkt goed met een veebezetting van 1,5 GVE/ha. Ook beweiden met 3 GVE/ha is, in samenhang binnen weidevogelmozaïeken, waardevol.

extensieve beweiding, 1 tot 1,5 GVE/ha, van 1 mei tot 15 juni (6a)

- *verplicht beweiden met aangegeven GVE in de beweidingsperiode*
- *niet bewerken in de beweidingsperiode*
- *nieuw: uitsluitend extensieve beweiding met rundvee*
  - *rundvee ouder dan 2 jaar: 1 GVE*
  - *rundvee tussen 6 maanden en 2 jaar: 0,6 GVE*
  - *rundvee jonger dan 6 maanden: 0,4 GVE*
- *alleen pleksgewijs chemisch onkruid bestrijden (maximaal 10 procent)*

extensieve beweiding, 1 tot 3 GVE/ha, van 1 mei tot 15 juni (6c)

- *idem als 6a*

BEHEERPAKKETTEN 2023

LEGSELBEHEER EN KUIKENVELDEN

Dit pakket helpt bij de bescherming van nesten en kuikens op grasland en bouwland. Als bekend is waar nesten en kuikens aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden daarop worden afgestemd. Nesten worden geregistreerd op de beheerkaart.

Bij aanwezigheid van nesten op grasland worden nestbeschermers geplaatst, of delen van het perceel niet gemaaid (ruime enclaves!), zodat de kuikens er veilig kunnen opgroeien. Indien nodig, kan na voorafgaand overleg met uw gebiedscoördinator een rustperiode worden afgesloten (kuikenveld).

legselbeheer op grasland of bouwland (4a/42a); Kievit of overig

- *aantoonbaar zoeken naar legsels en legsels registreren op de beheerkaart (beheerkaart moet zichtbaar aanwezig zijn)*
- *zoekdata op de beheerkaart noteren (i.v.m. zoekverplichting)*
- *legsels beschermen (ruime enclaves van minimaal 50 m² per legsel)*

kuikenveld, 2 weken rust tot minimaal 1 juni (4d)

- *na voorafgaand overleg met uw gebiedscoördinator*
- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*

kuikenveld, 3 weken rust tot minimaal 8 juni (4e)

- *na voorafgaand overleg met uw gebiedscoördinator*
- *niet beweiden en bewerken in de rustperiode*

BEHEERPAKKETTEN 2023

OVERIG WEIDEVOGELBEHEER

Bemesting met ruige mest stimuleert het bodemleven.

Een kievitsstrook is een speciale kruidenrijke strook die o.a. kievitskuikens dekking en voedsel biedt. De strook wordt met rust gelaten, en er komt spontaan vegetatie op.

Beperkt gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen biedt ruimte voor spontane vegetatie. Let op conflicten met eco-activiteiten met dezelfde verplichting (langjarig grasland).

ruige mest (7a)

- *in 1 keer 5 tot 10 ton ruige mest opbrengen en dit melden binnen 3 werkdagen (periode van uitrijden: 1 januari tot 15 september)*
- *stapelbaar met beheerpakketten 1, 5 en 6*

kievitsstrook op bouwland, minimaal 6 meter breed (45a)

- *de strook start op 15 maart in principe als zwarte braak (pilot)*
- *vervolgens rust van 15 maart tot 15 juli (dan niet inzaaien)*
- *maximale oppervlakte per perceel: 25 procent (dubbele legselvergoeding geldt wel op hele perceel)*

beperking chemische onkruidbestrijding op grasland (55a)

- *alleen pleksgewijs chemisch onkruid bestrijden (maximaal 10 procent)*

BEHEERPAKKETTEN 2023

MOZAÏEKKOSTEN WEIDVOGELBEHEER

Omdat zwaar weidevogelbeheer extra kosten met zich meebrengt (mozaïekkosten), krijgt u die vergoed. Past u minimaal twee van onderstaande pakketgroepen toe, dan ontvangt u voor elke hectare van onderstaande pakketgroepen een extra vergoeding.

- min. 0,5 hectare plasdras (3o)
- min. 1,5 hectare kruidenrijk grasland, m.u.v. randen (5a of 5l)
- min. 1,5 hectare grasland met rustperiode (1w, 1a en 1b)
- min. 1,5 hectare grasland met rustperiode (voorweiden; 1s en 1t)
- min. 1,5 hectare extensief beweid grasland (6a en 6c)

BEHEERPAKKETTEN 2023

POEL, OEVER EN SLOOT

Poelen en het aangrenzende landbiotop zijn belangrijk voor o.a. (rugstreep)paden, (hei)kikkers, (kam)salamanders, libellen en waterplanten.

Een natuurvriendelijke oever is een aaneengesloten oever langs een waterloop, in de vorm van een plasdrasberm of een flauw talud (hellingshoek ca. 1:3). De begroeiing bestaat uit inheemse waterplanten en/of plantensoorten van natte graslanden/ruigten. Een natuurvriendelijke oever is belangrijk voor bijv. bittervoorn en grote modderkruiper.

Baggeren met de baggerpomp is bedoeld om delen van de sloot op diepte te houden (eens per 3 jaar). Ecologisch slootschonen is bedoeld om de sloot jaarlijks voor een deel te schonen (gefaseerd).

poel en klein historisch water, maaien/schonen (9a/9b)

- *elke beheereenheid: jaarlijks een derde maaien/schonen; melden binnen 3 werkdagen*
- *maaiafval verwijderen, snoeiafval verwijderen of op rillen leggen*

natuurvriendelijke oever, een derde maaien/schonen (10a)

- *elke beheereenheid: jaarlijks een derde maaien/schonen en maaiafval verwijderen; melden binnen 3 werkdagen*
- *alleen pleksgewijs chemisch onkruid bestrijden (maximaal 10 procent)*

baggeren met baggerpomp (12a)

- *minimale slootbreedte 2 meter*
- *sloot 1 keer per 3 jaar baggeren (na 1 september)*
- *elk jaar een derde van de beheereenheden op uw bedrijf baggeren; de gebaggerde sloten melden binnen 3 werkdagen*
- *bagger minimaal 2 meter vanaf de sloot op het grasland spuiten, maar niet op botanisch/kruidenrijk grasland*

ecologisch slootschonen (12b)

- *let op: alleen c-sloten; bij voorkeur in combinatie met randenbeheer*
- *na 1 september schonen met de maaiakorf of eco-reiniger; de bodem niet raken; eens in de 4 of 5 jaar wat dieper schonen*
- *elk jaar een kwart van de slootvegetatie laten staan: 3 bakken wel schonen, 1 bak niet schonen*
- *maaiafval over de randen (2 meter) deponeren en na enkele dagen verwijderen of verwerken op het perceel (sloot/oever niet bemesten)*
- *alle beheereenheden/sloten melden binnen 3 werkdagen*

BEHEERPAKKETTEN 2023

BEHEERPAKKETTEN 2023

BOTANISCH BEHEER

Botanisch grasland levert een belangrijke bijdrage aan de leefomgeving van vogels (o.a. graspieper en veldleeuwerik), insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. Het gaat vaak om typisch ‘ouderwets’ grasland, met een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. Door percelen die beweid zijn niet te bloten, blijven ‘eilandjes’ met langer gras behouden. De lijst met indicatorsoorten vindt u [hier](#). Een transect is een willekeurige lijn van 100 meter.

botanisch weiland, 4 indicatorsoorten (13a)

- *niet bemesten en geen bagger opbrengen*
- *beweiden mag van 1 maart tot 1 oktober met maximaal 2 GVE/ha (niet bijvoeren)*
- *alleen pleksgewijs chemisch onkruid bestrijden (maximaal 10 procent)*
- *gewas elk jaar minimaal 1 keer maaien en afvoeren (niet klepelen)*
- *minimaal 4 indicatorsoorten in transect*

botanisch hooiland, 4 indicatorsoorten (13b)

- *idem als 13a, maar beweiden niet toegestaan*

botanisch hooiland extra divers, 8 indicatorsoorten (13h)

- *idem als 13b, maar minimaal 8 indicatorsoorten in transect*
- *beperkt inzetbaar, op bovengemiddeld kruidenrijke percelen*

botanische weiderand, 4 indicatorsoorten, 2 tot 6 meter (5h/13c)

- *niet bemesten en geen bagger opbrengen*
- *alleen pleksgewijs chemisch onkruid bestrijden (maximaal 10 procent)*
- *verplichting: gewas eerste maaisnede laten staan (1 meter langs de sloot)*
- *advies: m.i.v. tweede maaisnede gefaseerd maaien (steeds een kwart tot een derde laten staan, t.b.v. van libellen e.d.)*
- *gewas elk jaar minimaal 1 keer maaien en afvoeren (niet klepelen)*
- *minimaal 4 indicatorsoorten in transect*

BEHEERPAKKETTEN 2023

BEHEER LANDSCHAPSELEMENTEN

Knotbomenrijen zijn kenmerkend voor het Nederlandse landschap. De meest bekende soorten om te knotten zijn wilg, eik, els, es en populier. Vooral oude knotbomen zijn waardevol voor de biodiversiteit, vanwege hun functie als broedplek voor vogels, zoals uilen die graag gebruikmaken van aanwezige holtes. De vroeg in het voorjaar bloeiende knotwilgen zijn belangrijk voor wilde bijen en andere insecten die van stuifmeel en nectar leven.

Boomgaarden zijn niet alleen landschappelijk waardevol, maar hebben ook ecologische waarde door de aanwezigheid van in holten broedende vogels, zoals de steenuil. Onder de schors van oude bomen leven veel insecten. In het voorjaar trekt ook de bloesem insecten aan, zoals hommels, bijen en zweefvliegen.

Geriefhoutbosjes worden van oudsher als hakhout beheerd. Hakhoutbosjes hebben een hoge biodiversiteitswaarde door de combinatie van hoog opgaande bomen en lagere struiken, en de kruidachtige vegetatie daaronder. Vogels broeden, schuilen en foerageren er, en zoogdieren vinden er een schuilplaats. In vochtig en nat hakhout zijn boomsoorten zoals zwarte els en gewone es dominant.

In bepaalde delen van het land, was het verbouwen van wilgen in grienden lange tijd vrij gebruikelijk. Daarbij werden de wilgen op enkele tientallen centimeters boven de grond afgezet. Deze grienden waren/zijn een belangrijk leefgebied voor veel soorten.

Let op: voor nieuw aangelegde landschapselementen geldt een lagere vergoeding (een kwart van onderstaande vergoedingen). Voor landschapselementen gelden strengere intekeneisen (RVO). **Let op:** niet gemeld, is niet uitbetaald.

bomenrij of bomen 20-60 cm op landbouwgrond, snoeien (21a/25a)

- *elke beheereenheid: jaarlijks een derde snoeien en binnen 3 werkdagen melden*
- *snoeiafval verwijderen of op rillen leggen*
- *vrijwaren van beschadiging door vee*

half- en hoogstamboomgaard, snoeien (26a)

- *jaarlijks of tweejaarlijks snoeien en binnen 3 werkdagen melden*

hakhoutbosje, snoeien (27b)

- *idem als 21a/25a*

griendje, snoeien (28a)

- *idem als 21a/25a*

BEHEERPAKKETTEN 2023

BEHEERPAKKETTEN 2023

Vragen? Neem contact op met een van de gebiedscoördinatoren:

Johan Benschop

06-50887548

johan@collectief-av.nl

Karel Rietveld

06-51857668

karel@collectief-av.nl